

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Kurios šalies teismas kompetentingas?**Kurios šalies teismas kompetentingas?**

Airija

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą?)

Airijos civilinių bylų teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylas, susijusias su asmenų, organizacijų ar valstybės tarpusavio ginčais. Šie ginčai gali būti susiję su bet kuo: nuo automobilio avarijoje padaryto sužalojimo iki ginčijamo įmonės perėmimo. Civilinėse bylose ieškovas pateikia ieškinį atsakovui, reikalaudamas atlyginti padarytą žalą. Kompensacija paprastai mokama kaip piniginis žalos atlyginimas.

Pirmosios instancijos teismai yra apylinkių teismai, apygardų teismai ir Aukštasis teismas. Aukščiausiasis Teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylas tik apeliacine instancija, išskyrus tam tikras su Konstitucija susijusias bylas. Apeliacinis teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylas tik apeliacine instancija.

Apylinkių ir apygardų teismai yra vietinės ribotos jurisdikcijos teismai, t. y. jie gali nagrinėti tik tas bylas, kurių ieškinio vertė neviršija tam tikros ribos, ir jeigu šalys gyvena arba turi verslo vietą tam tikroje geografinėje vietovėje arba jeigu buvo sudaryta sutartis tam tikroje geografinėje vietovėje. Apylinkės teismo sprendimai apeliacine instancija nagrinėjami apygardos teisme, o apygardos teismo sprendimai apeliacine instancija nagrinėjami Aukštajame teisme. Ieškinių dėl nedidelių sumų teismas yra apylinkės teismo skyrius, nagrinėjantis su vartotojais susijusias bylas, kurių ieškinio suma neviršija 2 000 EUR. Šią procedūrą vienas prieš kitą gali naudoti ir verslo subjektai.

Apylinkės teismas nagrinėja bylas, kurių ieškinio vertė neviršija 15 000 EUR. Apygardos teismas nagrinėja ieškinius, kurių vertė neviršija 75 000 EUR (60 000 EUR, kai pateikiamas ieškinyss dėl asmens sužalojimo). Jis taip pat turi jurisdikciją šeimos teisės procesuose, įskaitant procesus dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ir santuokos negaliojimo. Aukštasis teismas nagrinėja ieškinius, kurių vertė viršija 75 000 EUR (60 000 EUR, kai pateikiamas ieškinyss dėl asmens sužalojimo).

Ieškinius pagal darbo teisę nagrinėja Darbo skundų komisija, kuri yra nepriklausomas organas. Ji nagrinėja įvairius ginčus, susijusius su darbuotojų teisėmis. Tam tikrais atvejais bet kuri šalis gali per šešias savaites nuo komisijos sprendimo priėmimo pateikti apeliacinį skundą apygardos teismui. Jeigu apeliacinio skundo apygardos teismui nepateikiama, o darbdavys sprendimo neįgyvendina, procesą apygardos teisme darbuotojo vardu gali pradėti Darbo vietų, verslo ir inovacijų ministras. Komisijos sprendimą Aukštajam teismui gali apeliacine tvarka apskųsti bet kuri šalis, tačiau tik teisės klausimu.

2004 m. įsteigtas Komercinių bylų teismas yra specializuotas **Aukštojo teismo** padalinys, kurio veikla daugiausia reglamentuojama **Aukštesniųjų teismų Darbo tvarkos taisyklių 63A potvarkiu**. Jis sprendžia komercinius ginčus, kurių ieškinio vertė yra bent 1 mln. EUR, ginčus dėl intelektinės nuosavybės ir apeliacine tvarka apskųstus administracinių institucijų sprendimus arba prašymus tuos sprendimus peržiūrėti teismine tvarka. Jis taip pat nagrinėja kitas bylas, kurias teisėjas laiko tinkamomis. Automatinės teisės būti įtrauktam į Aukštojo teismo komercinį sąrašą nėra. Tai priklauso Komercinių bylų teismo teisėjo diskrecijai. Teismas naudoja išsamią bylų valdymo sistemą, kuria siekiama supaprastinti pasirengimą teisminiam bylos nagrinėjimui, pašalinti nereikalingas išlaidas ir vilkinimo taktiką ir užtikrinti visišką informacijos atskleidimą iki teismo bylos nagrinėjimo.

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?**2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?**

Tinkamą teismą, kuriam reikia pateikti ieškinį pirmąja instancija, lemia ieškinio pobūdis (sutarčių teisė, deliktų teisė) ir vertė (žr. pirmiau).

Kalbant apie apylinkės teismus, šalis yra padalinta į 24 apylinkes, kiekvienai iš jų visam laikui priskiriamas vienas arba daugiau teisėjų. Dviejuose didžiausiuose miestuose Dubline ir Korko dėl verslo apimtys turi būti nuolat paskirtas tam tikras skaičius teisėjų. Kalbant apie apygardos teismus, šalis yra padalinta į aštuonias apygardas. Kiekvienai apygardai skiriamas vienas apygardos teismo teisėjas, išskyrus Dublino ir Korko apygardas, – šiose apygardose dėl verslo apimtys dirba daugiau teisėjų. Aukštasis teismas įsikūręs Dubline ir nagrinėja pradinius ieškinius. Jis taip pat konkrečiais nustatytais terminais metų eigoje keliose provincijos vietovėse nagrinėja ieškinius dėl asmens sužalojimo ir mirtino sužalojimo. Be to, Aukštasis teismas, posėdžiaudamas provincijos vietovėse, nagrinėja apeliacine tvarka apskųstus apygardos teismo sprendimus civilinėse ir šeimos teisės bylose.

Apylinkės teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylas dėl sutarčių, tam tikrų deliktų, bylas dėl išperkamosios nuomos ir pardavimo skolon susitarimų, bylas dėl nuomos, pvz., dėl išskeldinimo už nuomos nemokėjimą, ir ieškinius už neteisėtą prekių sulaikymą, jeigu ieškinio vertė neviršija šiam teismui nustatytos ribos – 15 000 EUR. Apylinkės teismas taip pat turi įvairius įgaliojimus, susijusius su bet kurio teismo sprendimų vykdymu išieškant skolą, suteikiant licencijas, pvz., licencijas prekiauti alkoholiu, ir įgyvendinant sprendimus dėl vaikų globos ir išlaikymo.

Apygardos teismas turi jurisdikciją nagrinėti sutarčių ir deliktų teisės bylas, bylas dėl testamentinio patvirtinimo ir ieškinius dėl turto administravimo, ieškinius dėl nuosavybės, ieškinius dėl išskeldinimo veiksmų arba prašymus dėl naujų išperkamosios nuomos objektų pagal ieškinius, pagrįstus išperkamosios nuomos ir pardavimo skolon susitarimais, jeigu ieškinio vertė neviršija šiam teismui nustatytos ribos – 75 000 EUR (60 000 EUR, kai pateikiamas ieškinyss dėl asmens sužalojimo). Apygardos teismas turi jurisdikciją šeimos teisės procesuose (įskaitant procesus dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, santuokos nutraukimo negaliojimo ir dėl apeliacine tvarka nagrinėjamų apylinkės teismo sprendimų) ir turi jurisdikciją apeliacine tvarka nagrinėti arbitražo arbitrų sprendimus ginčuose dėl žemės nuomos pagal teisės aktus, kuriais reglamentuojami nuomotojo ir nuomininko santykiai.

Civilinės bylas apygardos teisme nagrinėja teisėjas, posėdžiaudamas be prisiekusiųjų. Apeliaciniai skundai, kuriais apskundžiami apylinkės teismo sprendimai, nagrinėjami pakartotinio teismo nagrinėjimo būdu, o apygardos teismo nutartis yra galutinė ir daugiau negali būti skundžiama.

Pagal Konstituciją Aukštasis teismas turi visišką pradinę jurisdikciją visais fakto ar teisės klausimais. Tai reiškia, kad jis turi jurisdikciją nagrinėti visas civilines bylas, jeigu atsakovas gyvena šalyje, jeigu šalyje buvo sudaryta ieškinyje minima sutartis, jeigu šalyje buvo padaryta ieškinyje minima žala arba jeigu šalyje yra turtas, kuris yra proceso objektas. Aukštasis teismas nagrinėja apeliacine tvarka apskųstus apygardos teismo sprendimus ir turi jurisdikciją prižiūrėti apylinkės teismą ir kitus žemesnius teismus. Aukštojo teismo sprendimus apeliacine tvarka nagrinėja Apeliacinis teismas ir Aukščiausiasis Teismas, jeigu Aukščiausiasis Teismas patvirtina, kad byla yra visuotinai svarbi arba svarbi teisingumo interesams apginti. Apeliacinio teismo sprendimus apeliacine tvarka gali nagrinėti Aukščiausiasis Teismas, jeigu Aukščiausiasis Teismas patvirtina, kad byla yra visuotinai svarbi arba svarbi teisingumo interesams apginti. Apeliacinis skundas nėra nagrinėjamas pakartotinio teismo nagrinėjimo būdu – jis grindžiamas pirmąja instancija pateiktų įrodymų stenograma ir teisine argumentacija.

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)**2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė**

Atitinkamą apylinkės ar apygardos teismą, kuriame pateikiamas civilinis ieškinys, lemia vietovė, kurioje yra įprastinė atsakovo arba vieno iš atsakovų gyvenamoji vieta arba kurioje jis verčiasi profesija, verslu arba veikla. Dažniausiai tinkama apylinkė arba apygarda yra ta, kurioje, kaip teigiama, yra sudaryta sutartis, o deliktų atveju – ta, kurioje yra padaryta žala, šeimos teisės procese – ta, kurioje gyvena ieškovas, o su nuoma ar nekilnojamojo turto nuosavybės teise susijusiose bylose – ta, kurioje yra patalpos arba žemė, kurios yra tokio proceso objektas.

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys

2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?

Netaikoma.

2.2.2.2 Kada turiu kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Netaikoma.

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teismą, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

Netaikoma.

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Airijos teismų tarnybos svetainėje pateikiamas išsamus šios šalies teismų struktūros paaiškinimas. Joje visuomenės žiniai taip pat paskelbta brošiūra *Explaining the Courts*. Daugiau informacijos apie teismų sistemą taip pat pateikia Piliečių informavimo taryba, įstatymu nustatytas organas, padedantis teikti informaciją, konsultuoti ir ginti įvairiais visuomeninių ir socialinių paslaugų klausimais. Piliečių informavimo taryba turi interneto svetainę, telefono liniją ir įvairius lankytojų centrus visoje šalyje.

Susijusios nuorodos

Airijos teismų tarnyba

<http://www.citizensinformation.ie/>

Paskutinis naujinimas: 12/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.